

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. декана факультету міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу
доц. Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Методи прийняття управлінських рішень

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**
галузь знань **24 Сфера обслуговування**
спеціальність **242 «Туризм»**
освітня програма **«Міжнародний туристичний бізнес»**
вид дисципліни **за вибором**
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“29” серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Ганна ГАПОНЕНКО

Програму схвалено на засіданні кафедри
туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від “28” серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

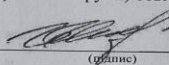

Анатолій ПАРФІНЕНКО

(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародний туристичний бізнес»

Гарантка (керівник проєктної групи) освітньо-професійної програми «Міжнародний туристичний бізнес»

Грина ШАМАРА

(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією
факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “29” серпня 2023 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Методи прийняття управлінських рішень» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародний туристичний бізнес» підготовки бакалавра за спеціальністю 242 «Туризм».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Методи прийняття управлінських рішень» є закономірності, які виникають у процесі вибору, розробки, прийняття, реалізації, оцінки рішень у процесі управління та форми їх втілення.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – придбання теоретичних знань і практичних навичок розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень як основного елементу професійної діяльності

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК 2. Здатність зберігати та приумножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 4. Здатність до критичного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 7. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 9. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії

ЗК 13. Здатність планувати та управляти часом

ЗК 14. Здатність працювати в команді та автономно

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

ФК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК 4. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління.

ФК 5. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм та видів.

ФК 8. Розуміння принципів, процесів і технологій організації роботи суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем.

ФК 10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

ФК 13. Здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації

ФК 14. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності,

розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці

ФК 15. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства.

1.3. Кількість кредитів

3 кредити

1.4. Загальна кількість годин

90 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	
Семестр	
5-й	
Лекції	
32 год.	
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
102 год., в т.ч.	
Індивідуальні завдання	
Контрольна робота 12 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН 2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПРН 8. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися.

ПРН 10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).

ПРН 11. Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.

ПРН 14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.

ПРН 15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.

ПРН 16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

ПРН 17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.

ПРН 18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

ПРН 19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.

ПРН 20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН 21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

ПРН 22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Управління туризмом як системою

Сутність менеджменту в туризмі. Категорії «менеджмент», «управління» та «управлінські відносини в туризмі». Суб'єкт і об'єкт менеджменту в туризмі. Мета діяльності підприємств індустрії туризму. Системний, процесний та ситуаційний підходи в менеджменті. Система управління туризмом.

Тема 2. Функції, принципи і методи управління в туризмі

Функції менеджменту в туризмі. Організація, планування, мотивація та контроль в туризмі. Принципи менеджменту в туризмі. Система методів менеджменту.

Тема 3. Керівництво та лідерство. Сучасні технології управління колективами в туризмі

Поняття та загальна характеристика керівництва. Керівництво як об'єднувальна функція менеджменту. Основні фактори та визначальні аспекти керівництва. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада. Адаптивне керівництво. Влада як елемент примушення. Форми впливу та влади. Теорії лідерства. Типологія лідерів. Характеристика та класифікація стилів керівництва. Фактори та передумови формування стилів керівництва. Критерії оцінювання стилю менеджера. Особливості національних систем керівництва.

Формування штату і організація роботи персоналу туристичного підприємства. Добір управлінських кадрів в туризмі. Анкетування. Тестування. Співбесіда. Посадова інструкція. Професійні та кваліфікаційні вимоги до персоналу в туризмі. Поняття кар'єри: фахова та внутрішньофірмова.

Тема 4. Комунікативні процеси в системі управління підприємствами сфери туризму

Поняття комунікації. Комунікативні процеси на туристичних підприємствах. Формальні та неформальні комунікації. Комунікації між керівниками та робочими групами. Управління враженнями клієнта. Клієнто-орієнтований підхід. Сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму.

Тема 5. Сучасні методи прийняття управлінських рішень та їх особливості

Поняття «управлінське рішення». Вимоги до прийняття управлінських рішень. Моделі прийняття управлінських рішень. Класифікація управлінських рішень. Методи прийняття управлінських рішень

Тема 6. Ухвалення рішень в системі управління туристичним бізнесом

Умови та рівні прийняття управлінських рішень. Процес прийняття управлінських рішень. Роль керівника в процесі прийняття рішень. Розподіл відповідальності при організації розробки рішень.

Тема 7. Психологічні аспекти прийняття рішень

Психологічна специфіка управлінської діяльності. Соціально-психологічний клімат і його вплив на ефективність діяльності організації. Динаміка групових процесів. Техніка контактів з підлеглими. Правила критики підлеглих.

Тема 8. Форми розробки та реалізація управлінських рішень керівниками туристичних підприємств

Технологія розробки рішень. Моделювання процесу розробки рішень. Підходи в прийнятті рішень різними школами управління. Умови та фактори якості рішень.

Тема 9. Ухвалення рішень в умовах ризику

Поняття умов невизначеності та ризику. Ризики та заходи по їх зменшенню. Правила і критерії прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику. Психологія поведінки у ситуаціях ризику та використання механізму інтуїції для розробки рішень.

Тема 10. Контроль за реалізацією управлінських рішень

Організація виконання рішень. Значення, функції, види та методи контролю. Соціально-психологічні аспекти контролю. Управлінські рішення і відповідальність.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Управління туризмом як системою	13	3	1			9						
Тема 2. Функції, принципи і методи управління в туризмі	13	3	1			9						
Тема 3. Керівництво та лідерство. Сучасні технології управління колективами в туризмі	14	3	2			9						
Тема 4. Комунікативні процеси в системі управління підприємствами сфери туризму	14	3	2			9						
Тема 5. Сучасні методи прийняття управлінських рішень та їх особливості	14	3	2			9						
Тема 6. Ухвалення рішень в системі управління туристичним бізнесом	14	4	2			8						
Тема 7. Психологічні аспекти прийняття рішень	14	4	2			8						
Тема 8. Форми розробки та реалізація управлінських рішень керівниками туристичних підприємств	14	3	1			10						
Тема 9. Ухвалення рішень в умовах ризику	14	3	2			9						
Тема 10. Контроль за реалізацією управлінських рішень	14	3	1			10						
Контрольна робота	12					12						
Усього годин	150	32	16			102						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Управління туризмом як системою	1
2	Функції, принципи і методи управління в туризмі	1
3	Керівництво та лідерство. Сучасні технології управління колективами в туризмі	2
4	Комунікативні процеси в системі управління підприємствами сфери туризму	2
5	Сучасні методи прийняття управлінських рішень та їх особливості	2
6	Ухвалення рішень в системі управління туристичним бізнесом	2
7	Психологічні аспекти прийняття рішень	2
8	Форми розробки та реалізація управлінських рішень керівниками туристичних підприємств	1
9	Ухвалення рішень в умовах ризику	2
10	Контроль за реалізацією управлінських рішень	1
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
		Денна
1	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Управління туризмом як системою»	9
2	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Функції, принципи і методи управління в туризмі»	9
3	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Керівництво та лідерство. Сучасні технології управління колективами в туризмі»	9
4	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Комунікативні процеси в системі управління підприємствами сфери туризму»	9
5	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Сучасні методи прийняття управлінських рішень та їх особливості»	9
6	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Ухвалення рішень в системі управління туристичним бізнесом»	8
7	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Психологічні аспекти прийняття рішень»	8
8	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Форми розробки та реалізація управлінських рішень керівниками туристичних підприємств»	10
9	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Ухвалення рішень в умовах ризику»	9
10	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Контроль за реалізацією управлінських рішень»	10
	Підготовка контрольної роботи з обраної теми	12

Індивідуальні**завдання**

Індивідуальна робота представляє собою позааудиторну самостійну роботу студентів навчально-дослідного характеру. Вона передбачає створення умов для якнайповнішої реалізації творчих можливостей студентів і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Індивідуальна робота передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань з курсу, розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами, вміння презентувати результати роботи. Індивідуальна робота виконується студентом самостійно. Студент має право самостійно обрати тему роботи заздалегідь узгодивши її з викладачем. Оцінка за індивідуальну роботу враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни.

Індивідуальна робота складається з титульної сторінки, змісту, вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел та додатків за необхідності.

В друкованому варіанті обсяг роботи повинен становити 15 стор., не враховуючи додатки. Виконується індивідуальна робота з додержанням усіх технічних вимог до письмових робіт. Текст має бути надрукований через 1,5 міжрядкових інтервали на одному боці аркуша білого паперу формату А4. Шрифт Times New Roman, 14 пт. Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: ліве – 30 мм, нижнє та верхнє – 20 мм, праве – 15 мм. Робота починається з титульного аркуша, за ним розміщуються послідовно зміст, основний текст (схеми, таблиці, графіки, карти, завдання з підзаголовками відповідно до змісту роботи), список використаних джерел (не менше 15).

Форма проведення підсумкового оцінювання виконаної роботи – публічна доповідь (3-4 хвилини) з подальшим відкритим обговоренням.

При оцінці індивідуальної роботи враховується глибина опрацювання та широта обхвату теми, уміння аналізувати зібраний матеріал, грамотність та стиль викладу, якість технічного оформлення роботи.

Для своєї наукової роботи студент може обирати тему самостійно, попередньо узгодивши її з лектором. Студент також може скористатися рекомендованим переліком тем з дисципліни «Менеджмент туризму».

Теми:

1. Менеджмент як необхідний компонент успіху туристичної організації.
2. Сутність менеджменту у готельному, курортному та туристичному сервісі.
3. Еволюція пріоритетів у розвитку менеджменту.
4. Організація маркетингового управління діяльністю туристичної організації.
5. Організація управління з використання інформаційних технологій.
6. Підвищення ефективності управління економічним розвитком підприємства.
7. Організаційно-економічний механізм функціонування організації (на прикладі туристичного підприємства).
8. Стратегічне управління в системі менеджменту туристичної організації.
9. Стратегічний аналіз становища підприємства.
10. Формування сучасних підходів щодо визначення стратегічного управління.
11. Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища організації та формування місії.
12. Формування інноваційної та інвестиційної стратегій туристичних підприємств.
13. Аналіз конкурентного становища туристичної організації.
14. Організаційне проектування: методи та чинники, що впливають на вибір типу організаційної структури управління туристичного підприємства.
15. Інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень у туристичній організації.

16. Організація робочого часу та робочого місця менеджера на основі використання інформаційних технологій.
17. Розвиток соціально-психологічних методів управління виробництвом в умовах становлення ринкових відносин.
18. Туристична організація як соціальна структура
19. Сучасна організація та її залежність від факторів макросередовища.
20. Формування ефективної організаційної структури туризму.
21. Система управління туризмом.
22. Управління конкурентоспроможністю продукції (робіт, послуг).
23. Державне регулювання діяльності туристичних організацій в Україні.
24. Управління організаційними комунікаціями (на прикладі окремого туристичного підприємства).
25. Управління мотивацією персоналу на туристичному підприємстві.
26. Стимулювання праці працівників в готельному, курортному та туристичному сервісі.
27. Процес здійснення контролю на підприємствах сфери туризму.
28. Планування розвитку туристичних підприємств на основі результатів дослідження попиту та можливостей ринку.
29. Управління організаційними конфліктами на туристичному підприємстві.
30. Влада і вплив у діяльності менеджера туристичного підприємства.
31. Управлінські рішення у менеджменті підприємств готельного, курортного та туристичного сервісу.
32. Стилi прийняття управлінських рішень в туризмі та ефективність їх виконання.
33. Сучасні технології управління колективами в туризмі
34. Кадровий потенціал підприємств готельного, курортного та туристичного сервісу.
35. Підбір управлінських кадрів і формування їх резерву.
36. Структура особистості ефективного керівника.
37. Особливості зарубіжних технологій управління колективами.
38. Управління організаційною культурою на туристичному підприємстві.
39. Якість туристичного продукту: поняття, значення і фактори забезпечення якості.
40. Основні вимоги щодо якостей сучасного менеджера на туристичному підприємстві.
41. Економічна ефективність менеджменту в туризмі.
42. Соціальна ефективність менеджменту в туризмі.
43. Розвиток менеджменту туризму на Україні.
44. Значення управління людськими ресурсами в туристичних фірмах.
45. Кваліфікаційні вимоги фахівців туристичної галузі.
46. Культура управлінської праці у галузі „Туризм”.
47. Методи оцінки персоналу.
48. Методи планування потреби в персоналі.
49. Мінімізація помилок під час найму.
50. Організація навчання та підготовки кадрів.
51. Основні напрямки раціональної організації труда.

7. Методи навчання

Методи навчання – взаємодія між викладачем і студентом, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента. При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

1. Під час викладення навчального матеріалу: – словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж); – наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження); – практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи).

2. За організаційним характером навчання: – методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; – методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; – методи контролю та самоконтролю у навчанні; – бінарні (поєднання теоретичного, наочного, практичного) методи навчання.
3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

8. Методи контролю

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитися у наступних формах:

- оцінювання роботи студентів під час практичних занять;
- оцінка за індивідуальну роботу студентів;
- проведення проміжного контролю;
- проведення підсумкового контролю.

Загальна оцінка з дисципліни визначається як сукупність балів, що студент отримує за змістовні модулі та модульний контроль.

Проміжний контроль знань студентів здійснюється шляхом проведення тестування з основних навчальних елементів змістовних тем. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за першим та другим розділом, дорівнює 60.

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку. До заліку допускаються студенти, які мають достатню кількість балів з поточного контролю та написання і захисту індивідуальної роботи. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань становить 40.

Підсумковий контроль представлений у вигляді тестових питань.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел під час заліку студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти **залік в тестовій формі** (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) **дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Методи прийняття управлінських рішень», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5720>
Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума контрольних оцінок та балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів підсумкового семестрового контролю складає 100.

9. Схема нарахування балів

Приклад для підсумкового семестрового контролю в формі заліку з заліковою роботою роботою:

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Разом	Залікова робота	Сума
Розділ 1					Розділ 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10		
60 (мінімум – 20 з урахуванням всіх видів робіт)										60 (мін. 20)	40	100 (мінімум – 50)

T1, T2 ... T10 – теми розділів.

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Поточний контроль протягом семестру – 60 балів.

З них:

- активна робота на семінарських заняттях – 30 балів (3 бали кожне семінарське);
- поточний контроль – 20 балів;

– контрольна робота – 10 балів.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Критерії оцінювання знань студентів на семінарських заняттях

Усний виступ, виконання письмового завдання	Критерії оцінювання
3	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
2,5	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
2	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
1,5	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
1,0	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Доповнення виступу:

2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

2 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

1 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Ведення опорного конспекту лекції:

Опорний конспект лекції (ОКЛ) – вид навчально-методичного посібника, в якому у стисло і системно викладено основний теоретичний матеріал у формі основних понять і положень, що структурно й логічно пов'язані між собою. Дані поняття та положення є лише опорними сигналами, вони вимагають пояснень і визначень, що мають записати студенти під час лекції. Його ведення сприяє системному і глибокому засвоєнню навчального матеріалу, дозволяє простежити структурні зв'язки між різними поняттями, положеннями, концепціями, проблемами, теоріями тощо.

Кожен студент повинен мати ОКЛ на лекціях і вести в ньому записи власноруч. Під час аудиторної роботи з ОКЛ студенти записують основні тези лекції та пояснення викладача у визначеному в конспекті полі. Під час самостійної роботи рекомендується доповнити записи лекції та завершити виконання завдань, що були зазначені в Робочій програмі та ОКЛ.

2 бали нараховуються студентам, які в повному обсязі самостійно і творчо опрацювали всі питання лекції і вільно володіють її змістом.

1 бал нараховується студентам, які опрацювали лише окремі питання лекції і не достатньо вільно володіють її змістом.

Критерії поточного контролю знань студентів

Поточний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період теоретичного навчання. Поточний контроль знань студентів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Письмова контрольна робота або тестування	Критерії оцінювання
15-20	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
10-14	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
5-9	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1-4	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Умови допуску студента до підсумкового семестрового контролю (заліку): виконання контрольної роботи, написання поточного контролю та робота на семінарських заняттях за результатами яких він набрав не менше 20 балів.

Підсумковий семестровий контроль

Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр, що здійснюється в університеті у формі заліку та екзамену. На підсумковий семестровий контроль виносяться питання, що передбачають перевірку розуміння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу дисципліни в цілому та рівня сформованості відповідних компетентностей після опанування курсу.

Підсумковий контроль оцінюється у 40 балів та представлений у вигляді тестових питань.

За підсумками поточного і підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для одержання заліку, становить 50 балів. Національна шкала ґрунтується на рейтингу здобувачів вищої освіти у складі потоку/курсу:

- здобувачам вищої освіти, які повністю оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, можуть дати відповіді на всі питання курсу, опанували рекомендовану літературу, виставляють оцінку *90-100 балів*. При цьому оцінку – 100 балів, як виняток, можуть отримати тільки здобувачі вищої освіти, які, крім відмінних знань за програмою дисципліни, виявили активність в науково-дослідній роботі за тематикою курсу, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях тощо;
- здобувачам вищої освіти, які оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, проте у відповідях допустили неточності, ставлять оцінку *70-89 балів*;
- здобувачам вищої освіти, які показали задовільні результати оволодіння навчальною програмою дисципліни на репродуктивному рівні й при відповідях допускають помилки, ставлять оцінку *50-69 балів*;
- здобувачі вищої освіти, які за результатами вивчення дисципліни отримали *незадовільні оцінки (49 та нижче)*, повинні додатково виконати індивідуальні завдання для підвищення рівня своїх знань і повторно перескласти підсумковий контроль.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література:

1. Бутко М.П., Бутко І.М., Мащенко В.П. та ін. Теорія прийняття рішень: Підручник. За заг. ред. Бутка М. П. К. : Центр учбової літератури, 2018. 360 с.
2. Гевко І.Б. Методи прийняття управських рішень: Підручник. К.: Кондор, 2018. 187 с.
3. Горбань Г. О. Прийняття управлінських рішень у соціальних системах: соціально-психологічний аспект: моногр. Запоріжжя: КПУ, 2012. 347 с.
4. Кіптенко Н.І. Менеджмент туризму: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2012. 416 с.
5. Негрей М. В., Тужик К. К. Теорія прийняття рішень: навч. посіб. Київ: ВД «Професіонал», 2018. 272с
6. Приймак В. М. Прийняття управлінських рішень: навч. посіб. Київ: Атіка, 2014. 240 с.
7. Прийняття управлінських рішень: навчальний посібник. Ю.Є. Петруня, Б. В. Літовченко, Т. О. Пасічник та ін. ; за ред. Ю. Є. Петруні. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2020. 276 с
8. Теорія прийняття рішень підручник. / за заг. ред. Бутка М. П. Київ: «Центр учбової літератури», 2015. 360 с
9. Школа І.М., Корольчук О.П. Менеджмент туризму: підручник. Чернівці: Книги – XXI, 2011. 464 с.

Додаткова література:

10. Грозний І.С., Малевський Е.З. Планування антикризових заходів. *Економіка і управління*. №1 (69). Київ: Європ. універ. 2016. С. 47-50
11. Дядечко Л.П., Економіка туристичного бізнесу. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 224с.
12. Макаренко М., Сапельнікова Н., Оніщенко В. Особливості обґрунтування управлінського рішення на основі критерію ефективності. *Менеджер*. 2017. № 4. С. 86–95.
13. Мальська М.П. Економіка туризму: теорія та практика: підручник / М. П. Мальська, М.Й. Рутинський, С.В. Білоус, Н.Л. Мандюк – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 544 с.
14. Мальська М.П., Худо В.В., Цибух В.І. Основи туристичного бізнесу: навч. посібн. К. 2003. 252 с.
15. Методи та моделі прийняття рішень у міжнародному бізнесі: підручник. Н.П. Литвиненко. Центр учбової літератури, 2020. 336 с
16. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Чернівці: Книги XXI, 2003. 300 с.
17. Чередник В. Теоретична сутність поняття «управлінське рішення» та класифікація управлінських рішень. *Економічний вісник університету*. 2016. Вип. 31 (1). С. 189–193
18. Ухвалення управлінських рішень. URL: <https://www.bdo.ua/uk-ua/blog-2/consulting/june-2020/managerial-decisionmaking>.
19. Aall C. (2014) Sustainable Tourism in Practice: Promoting or Perverting the Quest for a Sustainable Development? *Sustainability*. Vol. 6. pp. 2562—2583
20. Boes, K., Buhalis, D., Inversini, A. (2015). Conceptualising smart tourism destination dimensions. In I. Tussyadiah and A. Inversini (Eds.), *Information and communication technologies in tourism 2015* (pp. 391-403). Heidelberg, Germany: Springer.
21. Brandon-Jones A., Lewis M., Verma R. et al. (2016) Examining the characteristics and managerial challenges of professional services: An empirical study of management consultancy in the travel, tourism, and hospitality sector // *Journal of Operations Management*. Vol. 42-43. P. 9-24.
22. Di Clemente, E., H-Mogollón, J.M., C-Cerro, A.M., (2019). Water Tourism: A New Strategy for the Sustainable Management of Water-Based Ecosystems and Landscapes in Extremadura (Spain), *Journal of Land*, 8, 2.

23. Egger, R. (2013). The impact of near field communication on tourism. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, IV(2), 119–133.
24. Hunter C. (2001) Sustainable Tourism as an Adaptive Paradigm. *The globalization of Tourism and Hospitality: A Strategic Perspective* (by T. Knowles, D. Diamantis; J. B. El-Mourhabi). London: Cromwell Press, pp. 115 – 116.
25. Ilkevich S.V. (2018) Managerial perspectives and effects of sustainable tourism from strategic management perspectives. *Strategic decisions and risk management*. (3), pp.132-139.
26. Ma T., Hong T., Zhang H. (2015) Tourism spatial spillover and urban economic growth // *Journal of Business Research*. Vol. 68. № 1. P. 74-80.
- Hospitality and Tourism Technology*, IV(2), 119–133.

Ресурси мережі Інтернет:

27. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
28. Державне агентство України з туризму та курортів. Офіційний сайт. URL: <http://www.tourism.gov.ua>.
29. Офіційний веб-портал Верховної ради України. URL: <http://rada.gov.ua>.
30. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО). URL: <http://www2.unwto.org>
31. Офіційний сайт Всесвітньої Ради з туризму та подорожей (WTTC). URL: <http://www.wttc.org>

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії обставин непоборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі. Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти **залік в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Методи прийняття управлінських рішень», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5720>